

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าและพฤติกรรมการเดินป่าของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าและพฤติกรรมการเดินป่าของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเดินป่าในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ในเส้นทางเดินป่า 5 เส้นทางได้แก่ 1)เส้นทางอุทยานฯ-หนองผกชี 2)เส้นทางอุทยานฯ-มอสิงโต 3)เส้นทาง กม. 33-หนองผกชี 4)เส้นทางผากล้วยไม้-เหวสุวัต 5)เส้นทางอุทยานฯ-เหวสุวัต

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกคำตอบ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open ended)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเดินป่าของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกคำตอบ (Check list) และแบบปลายเปิด (Open ended)

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ กำหนดคำตอบ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินป่าเสร็จเรียบร้อยแล้วในเส้นทางเดินป่าที่กำหนด โดยใช้เวลาดำเนินการสูงสุดสัปดาห์ เสาร์-อาทิตย์ ในเดือน มีนาคม พ.ศ.2549-เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2549

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS Version 14.0 for Windows เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ เชฟเฟ (Scheffe) โดยกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิจัยพบว่า จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.50 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 47.50 มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.75 และยังเป็นนักเรียน/นักศึกษาอยู่ คิดเป็นร้อยละ 39.25 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 57.75 มีรายได้อยู่ในช่วง 5,001-15,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 35.50 เคยมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่แล้ว คิดเป็นร้อยละ 68.50 โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะที่ใช้ในการเดินทางเข้ามาในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 70.50 และนำเส้นทางมาทางเองเป็นที่พัก คิดเป็นร้อยละ 45.50 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้เส้นทางผากกล้วยไม้-เหวสุวัตินในการเดินป่า คิดเป็นร้อยละ 49.75

2. พฤติกรรมการเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยเดินป่ามาก่อนหน้านี้แล้ว คิดเป็นร้อยละ 74.25 วัตถุประสงค์หลักที่เลือกกิจกรรมเดินป่าในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ คือ เพื่อที่จะได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ท่ามกลางธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 63.75 จำนวนรองลงมา คือ เพื่อการพักผ่อนและสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 62.00 เพื่อการผ่อนคลายความตึงเครียดจากหน้าที่การงาน คิดเป็นร้อยละ 60.00 โดยส่วนใหญ่ได้มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางเดินป่ามาบ้าง คิดเป็นร้อยละ 53.75 การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางเดินป่าส่วนใหญ่ได้รับจากเพื่อน ญาติ ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 58.00 การเตรียมตัวก่อนการเดินป่าส่วนใหญ่ได้มีการเตรียมเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมแก่การเดินป่า คิดเป็น ร้อยละ 81.25 ในการเดินป่าครั้งนี้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ผู้ที่ร่วมเดินป่าเป็นกลุ่มเพื่อน คิดเป็น ร้อยละ 51.50 ส่วนใหญ่มีจำนวนมากกว่า 10 คนขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 42.25 ในการเดินป่าครั้งนี้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ใช้บริการเจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นผู้นำเดินและบรรยาย คิดเป็นร้อยละ 69.00 โดยเริ่มทำการเดินป่าในช่วงเวลา 9.00-10.00น.เป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22.00กิจกรรมที่กระทำขณะเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือการชมวิิวทิวทัศน์/น้ำตกต่างๆ คิดเป็น ร้อยละ 82.00 รองลงมาคือการดูนก คิดเป็นร้อยละ 60.25 โดยในการเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รู้สึกพึงพอใจและประทับใจมาก คิดเป็นร้อยละ 55.25 และมีความต้องการที่กลับมาเดินป่าในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อีก คิดเป็นร้อยละ 97.50 โดยปัญหาและสิ่งที่ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาเพิ่มเติมในการเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือเครื่องหมายและสัญลักษณ์บอกทางมีน้อยเกินไป คิดเป็นร้อยละ 44.00

3. ระดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ จากผลการวิจัยพบว่า

3.1 ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยภายในที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามีความสำคัญมากต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่า ได้แก่ ความปลอดภัยของเส้นทาง ความหลากหลายของสภาพแวดล้อมในเส้นทาง ความยาวของเส้นทางที่เหมาะสมต่อสภาพร่างกาย ความต้องการศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศธรรมชาติในเส้นทาง ความชื่นชอบวิวทิวทัศน์/น้ำตกและทัศนียภาพของเส้นทาง ความต้องการที่จะพบเห็นสัตว์/นกชนิดต่างๆในเส้นทาง ความสันโดษ สงบ เงียบห่างไกลผู้คนในเส้นทาง

3.2 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีเพียงข้อเดียวที่มีระดับความสำคัญมากต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่า คือ อิทธิพลจากเพื่อนหรือคนใกล้ชิด

4. การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าใน 5 เส้นทาง

จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในแต่ละเส้นทางไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละรายการปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละเส้นทาง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งหมด 7 รายการ ได้แก่

4.1 ปัจจัยด้านความปลอดภัยของเส้นทาง ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทางอุทยานฯ-เหวสุวัตแตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทางผากกล้วยไม้-เหวสุวัต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ปัจจัยด้านความความยาวของเส้นทางที่เหมาะสมต่อสภาพร่างกาย ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทางผากกล้วยไม้-เหวสุวัต ต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทางอุทยานฯ-มอสิงโต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ปัจจัยด้านความต้องการศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศธรรมชาติของเส้นทาง ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทาง กม.33-หนองผักชี ต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทางอุทยานฯ-หนองผักชี เส้นทางอุทยานฯ-มอสิงโต เส้นทางผากกล้วยไม้-เหวสุวัต เส้นทางอุทยานฯ-เหวสุวัต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 ปัจจัยด้านความชื่นชอบวิวทิวทัศน์/น้ำตกและทัศนียภาพของเส้นทาง ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทางอุทยานฯ-เหวสุวัตแตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทาง กม.33-หนองผักชี เส้นทางผากกล้วยไม้-เหวสุวัต อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทาง กม.33-หนองผักชี แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทางอุทยานฯ-หนองผักชี เส้นทางอุทยานฯ-มอสิงโต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

4.5 ปัจจัยด้านความต้องการที่จะพบเห็นสัตว์/นก ชนิดต่างๆในเส้นทางส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทางอุทยานฯ-มอสิงโตแตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทางผากล้วยไม้-เหวสุวัต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

4.6 ปัจจัยด้านระยะทางจากที่พักถึงเส้นทางเดินป่า ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทางผากล้วยไม้-เหวสุวัตแตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทางอุทยาน-มอสิงโต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

4.7 ปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อ/สิ่งพิมพ์ต่างๆที่กล่าวถึงเส้นทาง ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทาง กม.33-หนองผักชี แตกต่างจากผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในเส้นทางอุทยานฯ-หนองผักชี เส้นทางอุทยานฯ-มอสิงโต เส้นทางผากล้วยไม้-เหวสุวัต เส้นทางอุทยานฯ-เหวสุวัต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าและพฤติกรรมการเดินทางเดินป่าในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามสามารถอภิปรายได้ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี และยังเป็นนักเรียน/นักศึกษา อยู่ มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีรายได้อยู่ในช่วง 5,001-15,000 บาทต่อเดือน เคยมาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่แล้ว โดยใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะที่ใช้ในการเดินทางเข้ามาในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่และนำเต็นท์มากางเองเป็นที่พัก สอดคล้องกับการศึกษาของ ช่อแพร ทินพรรณ (2544) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มักจะเคยเดินทางมาท่องเที่ยวก่อนหน้าแล้ว และมักเป็นการท่องเที่ยวแบบพักค้างแรม สถานที่พักที่นิยมคือ บริเวณที่กางเต็นท์ในอุทยานแห่งชาติ จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ใช้เส้นทางผากกล้วยไม้-เหวสุวัตในการเดินป่า อาจเป็นเพราะว่า บริเวณผากกล้วยไม้มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ อาทิเช่น ลานจอดรถ สถานที่กางเต็นท์ ห้องน้ำ เป็นต้น ซึ่งมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้สูง (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543) จึงทำให้นักท่องเที่ยวมีความสะดวกและง่ายต่อการเข้าไปใช้เส้นทางผากกล้วยไม้-เหวสุวัต

พฤติกรรมการเดินทางของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยเดินป่ามาก่อนหน้านี้แล้ว สอดคล้องกับการศึกษาของ ยุพเรศ วังยาฉิม (2540) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเดินป่าในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเดินป่ามาแล้ว วัตถุประสงค์หลักที่เลือกกิจกรรมเดินป่าในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ คือ เพื่อที่จะได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิดหรืออยู่ท่ามกลางธรรมชาติจำนวนรองลงมา คือ เพื่อการพักผ่อนและสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อน เพื่อการผ่อนคลายความตึงเครียดจากหน้าที่การงาน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พุศศักดิ์ กาญจนสาราวงศ์ (2546) ที่พบว่า แรงจูงใจที่สำคัญของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ คือ การพักผ่อนร่วมกับเพื่อนหรือญาติพี่น้อง การผ่อนคลายความตึงเครียดจากหน้าที่การงาน และการศึกษาธรรมชาติ การศึกษาข้อมูลก่อนออกเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามได้มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางเดินป่ามาบ้าง การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางเดินป่าส่วนใหญ่ได้รับจากเพื่อน ญาติ ครอบครัว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ใจพร เศรษฐาภิวัตติกุล (2544) ที่พบว่า การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การสื่อสารระหว่างบุคคลในกลุ่มเพื่อน เป็นสื่อที่มีการเปิดรับมากที่สุด การเตรียมตัวก่อนการเดินทางส่วนใหญ่ได้มีการเตรียมเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายให้เหมาะสมแก่การเดินทาง ในการเดินป่าครั้งนี้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ผู้ที่ร่วมเดินป่าเป็นกลุ่มเพื่อน ส่วนใหญ่มีจำนวนมากกว่า 10 คนขึ้นไป สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สลิดา โภชนพันธ์ (2539) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศสัญจรที่เดินทางมาท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่มีขนาดของกลุ่มท่องเที่ยว

เป็นกลุ่มใหญ่มากกว่า 10 คน ในการเดินป่าครั้งนี้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ใช้บริการเจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นผู้นำเดินและบรรยาย โดยเริ่มทำการเดินป่าในช่วงเวลา 9.00-10.00 น.เป็นจำนวนมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า การเดินป่าในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ที่มีระยะทางไม่ไกลนัก ไม่จำเป็นต้องใช้เจ้าหน้าที่ของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นผู้นำทางก็ได้ แต่ต้องเดินตามเส้นทางที่กำหนดซึ่งเส้นทางเดินป่าแต่ละเส้นทางจะมีสัญลักษณ์เป็นสีต่างๆบอกไว้ การเดินป่าไม่ควรออกเดินสายนักเพราะในช่วงเช้าๆ โอกาสที่จะพบเห็นสัตว์ป่ามีมาก (มูลนิธิพิทักษ์อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, 2544) กิจกรรมที่กระทำขณะเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือการชมวิวทิวทัศน์/น้ำตกต่างๆ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรศักดิ์ ชูทอง (2548) ที่พบว่า กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้กระทำขณะใช้เส้นทางเดินป่าส่วนใหญ่ คือ การชมวิวทิวทัศน์ โดยในการเดินป่าครั้งนี้ส่วนใหญ่รู้สึกพึงพอใจและประทับใจมากและมีความต้องการที่กลับมาเดินป่าในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่อีก โดยปัญหาและสิ่งที่ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาเพิ่มเติมในการเดินป่าครั้งนี้ของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คือเครื่องหมายและสัญลักษณ์บอกทางมีน้อยเกินไป รองลงมาคือ อุทยานฯควรจัดให้มีกิจกรรมแนะนำวิธีการเดินป่าที่ถูกต้อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยภายในที่ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ามีความสำคัญมากต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่า ได้แก่ ความปลอดภัยของเส้นทาง ความหลากหลายของสภาพแวดล้อมในเส้นทาง ความยาวของเส้นทางที่เหมาะสมต่อสภาพร่างกาย ความต้องการศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศธรรมชาติในเส้นทาง ความชื่นชอบวิวทิวทัศน์/น้ำตกและทัศนียภาพของเส้นทาง ความต้องการที่จะพบเห็นสัตว์/นกชนิดต่างๆ ในเส้นทาง ความสั้น โดย สงบ เงียบห่างไกลผู้คนในเส้นทาง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรศักดิ์ ชูทอง (2548) ที่พบว่า การออกแบบเส้นทางเดินป่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อปัจจัยหรือคุณสมบัติที่มีความสำคัญสำหรับเส้นทางเดินป่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากคือ เส้นทางที่มีทัศนียภาพหรือทิวทัศน์ที่สวยงาม เส้นทางที่มีโอกาสได้เรียนรู้ศึกษาและสัมผัสธรรมชาติ เส้นทางที่มีความยาวเหมาะสมกับรูปแบบกิจกรรมบนเส้นทางและความสามารถของผู้ใช้

ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีเพียงข้อเดียวที่มีระดับความสำคัญมากต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่า คือ อิทธิพลจากเพื่อนหรือคนใกล้ชิดชักชวน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุญกร แก้วมีเงิน (2546) ที่กล่าวว่า จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและบริษัทท่องเที่ยว พบว่า สื่อบุคคล เป็นสื่อที่มีอิทธิพลสูงต่อการตัดสินใจท่องเที่ยว

การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าใน 5 เส้นทาง ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในแต่ละเส้นทาง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่เมื่อเมื่อพิจารณาในแต่ละรายการปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในแต่ละเส้นทาง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งหมด 7 รายการ ได้แก่

- 1 ปัจจัยด้านความปลอดภัยของเส้นทาง
- 2 ปัจจัยด้านความความยาวของเส้นทางที่เหมาะสมต่อสภาพร่างกาย
- 3 ปัจจัยด้านความต้องการศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศธรรมชาติของเส้นทาง
- 4 ปัจจัยด้านความชื่นชอบวิวทิวทัศน์/น้ำตก และทัศนียภาพของเส้นทาง
- 5 ปัจจัยด้านความต้องการที่จะพบเห็นสัตว์/นกชนิดต่างๆในเส้นทาง
- 6 ปัจจัยด้านระยะทางจากที่พักถึงเส้นทางเดินป่า
- 7 ปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อ/สิ่งพิมพ์ต่างๆที่กล่าวถึงเส้นทาง

จากความแตกต่างทางความคิดเห็นในปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าใน 7 ด้านของผู้ตอบแบบสอบถามที่เข้ามาเดินป่าในแต่ละเส้นทางนั้น อาจเกิดจากความแตกต่างกันทางสภาพแวดล้อมในพื้นที่ จึงทำให้แต่ละเส้นทางมีจุดประสงค์และสิ่งที่น่าสนใจแตกต่างกันออกไป สอดคล้องกับการวิจัยของ สุรศักดิ์ ชูทอง (2548) ที่พบว่า การออกแบบเส้นทางเดินป่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการสำรวจและวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ กลมกลืนสอดคล้องกับธรรมชาติดั้งเดิมของพื้นที่ และขีดความสามารถที่ยอมรับได้ของพื้นที่ จึงทำให้รูปแบบกิจกรรมที่ใช้ประโยชน์ในแต่ละเส้นทางแตกต่างกันออกไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าและพฤติกรรมการเดินป่าของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญในระดับมาก ได้แก่ เส้นทางที่ปลอดภัยสูงมีเครื่องหมายนำทางชัดเจน เส้นทางที่ตัดผ่านสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย เส้นทางที่เดินป่ามีความยาวเหมาะสมต่อสภาพร่างกาย เส้นทางที่มีความต้องการศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศธรรมชาติ เส้นทางที่มีวิวทิวทัศน์/น้ำตกและทัศนียภาพที่สวยงาม เส้นทางที่มีโอกาสที่จะพบเห็นสัตว์/นก ชนิดต่างๆ ได้สูง เส้นทางเดินป่าที่สั้น โดย สบง เฌียบห่าง ไกลผู้คน เส้นทางเดินป่าที่เพื่อนหรือคนใกล้ชิดชักชวน ซึ่งหากทางอุทยานได้ให้ความสำคัญกับข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการกิจกรรมเดินป่าและพัฒนาเส้นทางเดินป่าให้ดียิ่งขึ้นต่อไป อันจะช่วยให้นักท่องเที่ยวหันมาสนใจกิจกรรมการเดินป่าและส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมเดินป่า และสามารถเดินป่าได้อย่างถูกต้องปลอดภัย

อีกทั้งจากการวิจัย พบว่าปัญหาและสิ่งที่ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาเพิ่มเติมในกิจกรรมเดินป่าของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ คือ เครื่องหมายและสัญลักษณ์บอกทางมีน้อยเกินไป อุทยานฯ ควรจัดให้มีกิจกรรมแนะนำวิธีการเดินป่าที่ถูกต้อง พบเห็นขยะ/สิ่งปฏิกูลมากมายเกลื่อนกลาดตามเส้นทางเดินป่า เครื่องหมายและสัญลักษณ์บอกทางไม่มีความชัดเจน ซึ่งสรุปเป็นข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางแก้ไข ได้ดังนี้คือ

- 1.ทางอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ควรจะมีการจัดการด้านข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับการเดินป่าให้มีความเพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว
- 2.ทางอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ควรจะมีการจัดทำศูนย์บริการหรือเจ้าหน้าที่ประจำแต่ละจุดเริ่มต้นในการเดินป่า อาทิเช่น บริเวณจุดจอดรถหนองผกซ์ บริเวณกิโหลเมตรที่33 เป็นต้น เพื่อคอยดูแลและให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารในแต่ละเส้นทาง เพื่อให้ นักท่องเที่ยวมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมเดินป่า และสามารถเดินป่าได้อย่างถูกต้องปลอดภัยต่อไป
- 3.ทางอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ควรจะมีการจัดทำเครื่องหมายและสัญลักษณ์บอกทางให้มากกว่านี้ รวมถึงการดูแล ปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกัน ไม่ให้นักท่องเที่ยวเดินออกนอกเส้นทางเดินป่า หรือหลงป่าได้
- 4.ทางอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ควรจะมีการจัดทำป้ายในจุดเริ่มเส้นทางเดินป่า โดยมีเนื้อหาที่ชี้ให้เห็นคุณค่าความสำคัญ และกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวหันมาร่วมมือกันอนุรักษ์ธรรมชาติ ไม่ทิ้งขยะหรือสิ่งปฏิกูลตามเส้นทางเดินป่า

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ภาครัฐควรมีการรณรงค์ ส่งเสริม ให้นักท่องเที่ยวหันมาสนใจกิจกรรมเดินป่ามากขึ้น เพราะนอกจากจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวภายในประเทศแล้ว ยังช่วยปลูกฝังค่านิยมในหมู่นักท่องเที่ยวให้มีจิตสำนึกในการหวงแหน ดูแล รักษาธรรมชาติ

2. จากการที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ได้รับการพิจารณาประกาศขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก (World Heritage site) จากคณะกรรมการพิจารณามรดกโลก ขององค์การยูเนสโก ดังนั้นภาครัฐจึงควรนำจุดเด่นในด้านมรดกโลกนี้มาประชาสัมพันธ์และส่งเสริมตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติ เพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางมาท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ให้มากขึ้น ก่อให้เกิดรายได้เข้าสู่ประเทศ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดทำการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของนักท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ระหว่างเส้นทางเดินป่าประเภทพักค้างแรม และเส้นทางเดินป่าประเภทไม่พักค้างแรม ในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2. ควรมีการจัดทำการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจเลือกเส้นทางเดินป่าของนักท่องเที่ยว ในอุทยานแห่งชาติที่แตกต่างกัน ในการทำวิจัยครั้งต่อไป

